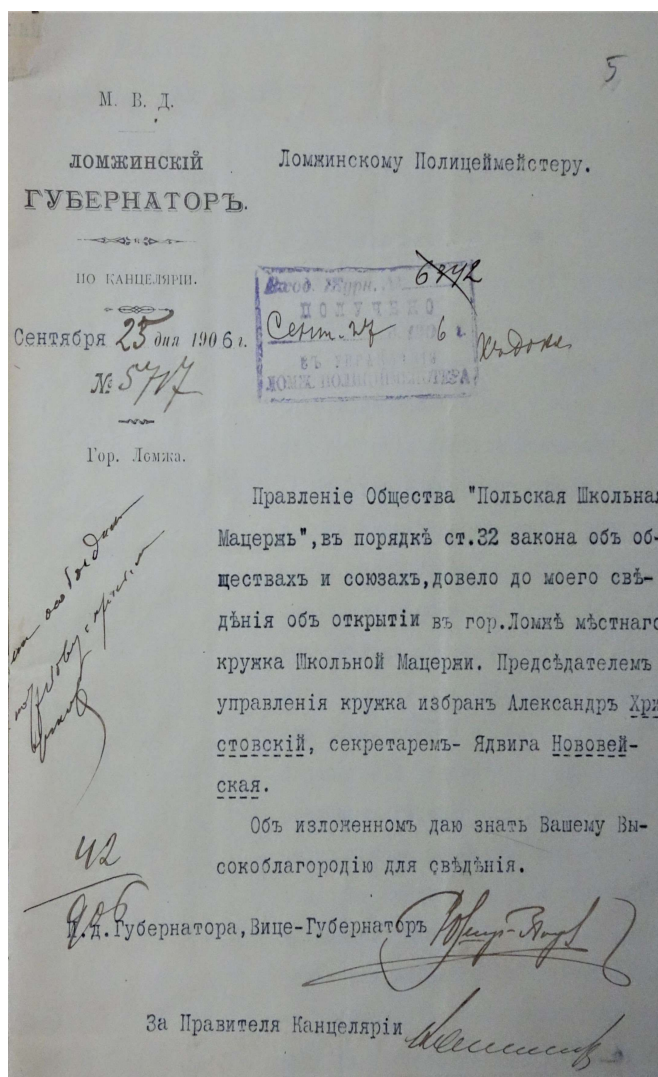
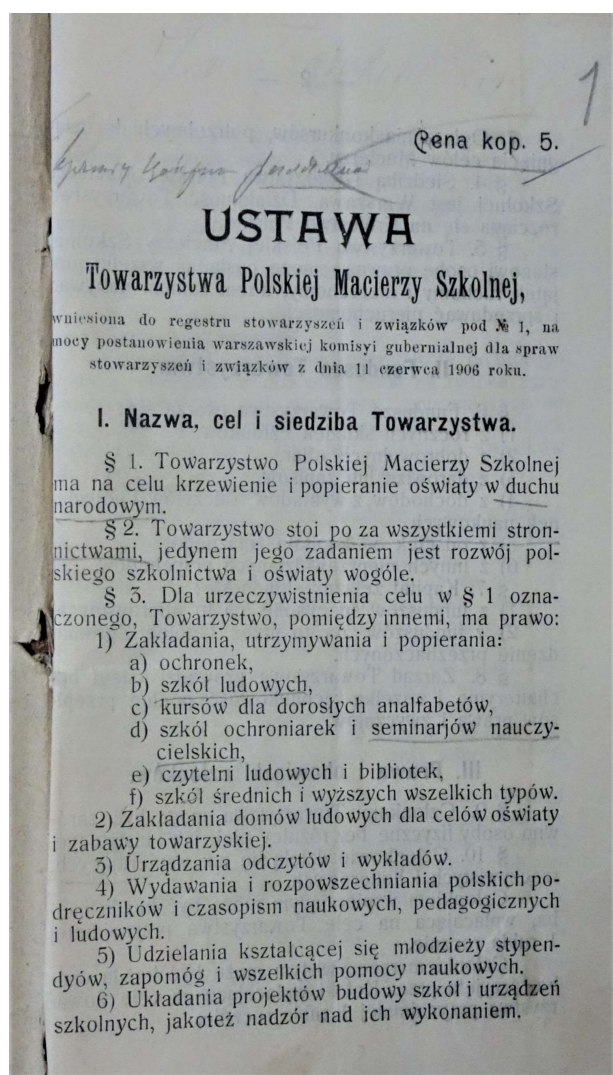

PIERWSZA FALA POUKAZOWYCH POLSKICH ORGANIZACJI NARODOWYCH – 1906 ROK

Zatwierdzone przez władze tymczasowe prawo o stowarzyszeniach i związkach z 4 marca 1906 roku w praktyce oznaczało różnorodne możliwości ułatwiające powstawanie polskich organizacji społecznych. W najwcześniejszym okresie legalizowano szeroką akcję oświatową w ramach kół Polskiej Macierzy Szkolnej. Tworzono też gimnastyczne koła sokole na wzór galicyjskich. Władze nie dopuściły do wzrostu znaczenia tych organizacji. Posługując się prawem okupanta, wygaszały ich działalność po zaledwie kilku miesiącach. Decyzje te nie zależały od lokalnych warunków, były podporządkowane dyrektywom władz centralnych, które obawiały się utraty kontroli nad prężnie rozwijającymi się jawnymi agendami życia narodowego, w których jednostki lojalistycznie ukierunkowane względem władz stopniowo traciły na znaczeniu, a program działalności coraz bardziej kontrastował z rządowymi zaleceniami.

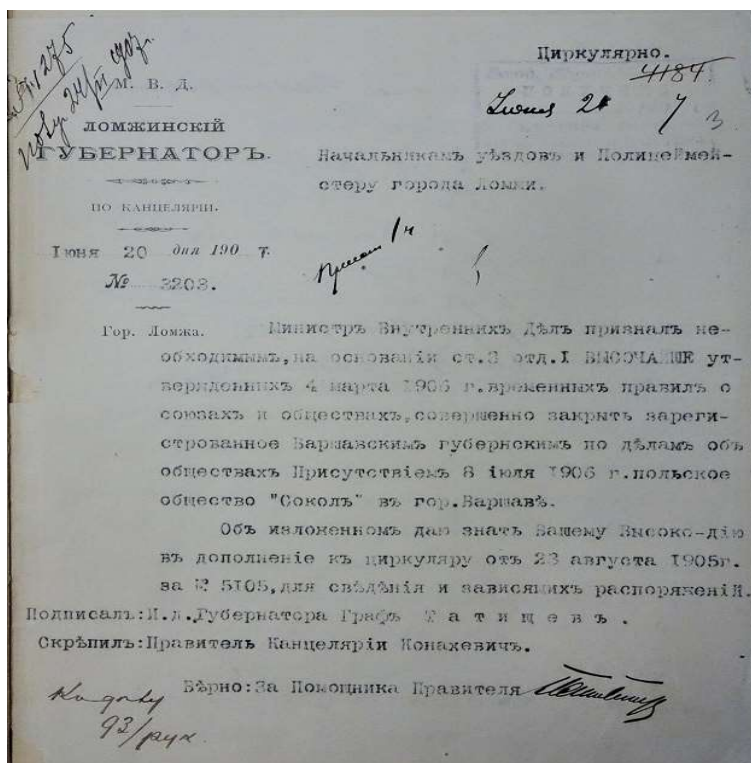
Informacja o władzach łomżyńskiego koła Polskiej Macierzy Szkolnej w 1906 r. Pismo gubernatora łomżyńskiego do policmajstra z prośbą o ocenę polityczną Aleksandra Chrystowskiego – wybranego na prezesa koła oraz Jadwigi Nowowiejskiej – wybranej sekretarzem.
APŁ, Zarząd Policmajstra Łomżyńskiego, sygn. 166

Członek „Sokoła” w Krakowie Bronisław Górski z prowadzoną grupą sokołów w łomżyńskim ogródku jordanowskim, lipiec 1906 r. Zbiory Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży

Bronisław Górski na zlocie sokołów we Lwowie, sierpień 1906 r. Zbiory MPM w Łomży

Wyjaśnienie w sprawie uchylonego prawa tworzenia oddziałów Towarzystwa Gimnastycznego „Sokol” na terenie Królestwa Polskiego, 20 czerwca 1907 r. APŁ, ZPŁ, sygn. 167

DRUGA GENERACJA ORGANIZACJI ODNOWY NARODOWEJ W POCZĄTKACH XX WIEKU

Manifest październikowy 1905 roku zapoczątkował ogólny dostęp ludności Królestwa Polskiego do możliwości tworzenia i wstępowania w szeregi organizacji społecznych. Władze były jednak przeciwnie szybkiemu rozwojowi powstających obywatelskich instytucji, dlatego też wiele z nich zamykały po niedługim okresie działania. Los ten dotyczył m.in. Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Polskiej Macierzy Szkolnej. Na miejsce likwidowanych towarzystw powstawały nowe, których założycielami byli przeważnie wcześniejsi inicjatorzy. W 1908 roku działały: Związek Katolicki, łomżyński oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Polska Biblioteka Publiczna, a od 1909 roku Stowarzyszenie Rozwoju Fizycznego.

Adam Chętnik w Jeżewie przed dworem Glogerów, 1911 r. Zbiory MPM

Zygmunt Gloger, założyciel PTK.
Źródło: pl.wikipedia.org/wiki

Zb. MPM

9

С П И С О К Ъ

Членовъ Гомжинскаго Отдѣла Польскаго Общества Отечествовозвденія.
за 1910 годъ.

Члены Правленія

Предсѣдатель Вацлавъ Стальскій

Секретарь: Мечиславъ Налерковскій

Казначей: Францъ Стопа

Члены: Вера Никтевскій, Марія Корженіовская, Цецилія Загурская, Ипполитъ Росциневскій.

Ревизионная Комиссія: Игнатій Домбровскій, Станиславъ Войчинскій, Сигизмундъ Скаржинскій.

Ч л е н ы О т д ѣ л а

Алѣхимовичъ Константинъ

Антосевичъ Казиміръ

Батоговская Марія

Беренсевичъ Александръ

Бодацьскій Мечиславъ

Бзовскій Константинъ

Бондоловская Марія

Войчинскій Станиславъ

Гарабурда Антонъ

Гриневичъ Францъ

Домбровскій Игнатій

Домбровская Марія

Дембинскій Стефанъ

Дикманъ Екатерина

Загурская Цецилія

Кенсичскій Казиміръ

Клейндинотъ Юлія

Клосковскій Викторъ

Корженіовская Марія

Крафтъ Гаддей

Крашевская Венедикта

Кржимановскій Петръ

Маркони Ферранте

Макалевичъ Максимиліанъ

Налерковская Ядвига

Налерковскій Мечиславъ

Новадкая Софія

Ошубскій Брониславъ

Плонскій Станиславъ

Рогинскій Антонъ

Росциневскій Ипполитъ

Скаржинскій Сигизмундъ

Кс. Следзевскій Петръ

Стальскій Вацлавъ

Стопа Францъ

Сухицкій Эдмундъ

Кс. Сулинскій Витольдъ

Тулзовскій Францъ

Христовскій Александръ

Цабертъ Эдмундъ

Цецерскій Геонъ

Чоханскій Иванъ

ПРЕДСѢДАТЕЛЬ

Вацлавъ Стальскій за СЕКРЕТАРЬ *М. Симова*

§ 1.

Ломжинское Общество Физическаго Развитія имѣть цѣлью распро-
страненіе среди мѣстнаго населенія разрѣшенныхъ спортовъ и спор-
тивныхъ игръ, какъ то: гимнастики, игры въ кегли, тенисъ, ракетъ,
футболъ, ѣзды на велосипедѣ и автомобилѣ, верховой ѣзды, охоты,
катанья на конькахъ, на ски, на лодкѣ, плаванія. Съ этою цѣлью
Общество: а / приобретаетъ въ собственность и арендуетъ недви-
мости; б / содержитъ помѣщеніе для собраній членовъ и спортив-
ный плацъ; в / организуетъ спортивныя игры, состязанія и экскур-
сіи; г / содѣйствуетъ въ проіобрѣтеніи членами гимнастическихъ
и спортивныхъ принадлежностей и изученіи спортовъ и спортивныхъ
игръ и е / вообще заботится объ усовершенствованіи и развитіи
спорта и объединенія его любителей.

§ 2.

Помѣщеніе Общества для ежедневныхъ собраній членовъ открыто
до двѣнадцати часовъ ночи; за дальнѣйшее предвѣзаніе члены и
гости уплачиваютъ въ пользу Общества штрафъ въ размѣрѣ уста-
новленномъ Общиимъ Собраніемъ; въ два часа ночи помѣщеніе обяза-
тельно закрывается. Въ помѣщеніи допускается игра на бильярдѣ,
шахматахъ, домино, карты и т.п.; азартная игра воспрещена; за по-
рядкомъ въ помѣщеніи наблюдаетъ дежурный членъ.
Примѣчаніе: устраиваемыя Обществомъ публичныя собранія
подчиняются дѣйствующимъ о сихъ собраніяхъ постановленіямъ.

§ 3.

Дѣятельность Общества распространяется на городъ Ломжу и Лом-
жинскую губернію.

§ 4.

Учредителями Общества состоятъ жители города ломжи: Алексан-
дръ Едмундовичъ Христовскій, Присяжный Повѣренный; Осма Феликсови-
чъ Биклевскій, Директоръ мужскаго коммерческаго училища; Мечиславъ
Станиславовичъ Бодальскій, Преподаватель гимнастики того же учи-
лища; Владиславъ Петровичъ Швейцеръ, Секретарь того же училища;
Стефанія Едуардовна Роданская, Кассирша Земледѣльческаго Общества;
Игнатій Игнатьевичъ Домбровский, Докторъ медицины; Болеславъ Ива-
новичъ Саранкевичъ, чиновникъ Аппознаго управленія; Марцелій Авгу-
стиневичъ, Миллеръ, чиновникъ Контрольной Палаты; Францъ Адамовичъ
Гриневичъ, чиновникъ Земскаго Кредитнаго Общества.

§ 5.

Общество состоитъ изъ неограниченнаго числа членовъ, пользую-
щихся равными правами въ Обществѣ. Членами Общества могутъ быть
лица обоего пола, достигшіе совершеннолѣтняго возраста, за иск-
люченіемъ воспитанниковъ низшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній
и нижнихъ чиновъ состоящихъ на дѣйствительной военной службѣ.
Воспитанники высшихъ учебныхъ заведеній допускаются при соблю-
деніи правилъ, опредѣленныхъ уставами этихъ заведеній.

§ 6.

Лицо желающее поступить въ Общество, должно быть рекомендова-
но двумя членами; имя и фамилія кандидата вывѣшивается въ те